ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 11.9.2025 г.
COM(2025) 485 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

групиране на получените от държавите членки специфични данни, свързани с платежните сметки, които се изискват съгласно член 27 от Директива 2014/92//ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно съпоставимостта на таксите по платежните сметки, прехвърлянето на платежни сметки и достъпа до платежни сметки за основни операции

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ 2

2. СПАЗВАНЕ ОТ СТРАНА НА ДОСТАВЧИЦИТЕ НА ПЛАТЕЖНИ УСЛУГИ НА РАЗПОРЕДБИТЕ В ЧЛЕНОВЕ 4, 5 И 6 2

3. СПАЗВАНЕ ОТ СТРАНА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ НА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УЕБСАЙТОВЕ ЗА СЪПОСТАВЯНЕ НА ТАКСИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ЧЛЕН 7 6

4. БРОЙ НА ПЛАТЕЖНИТЕ СМЕТКИ, КОИТО СА БИЛИ ПРЕХВЪРЛЕНИ, И ПРОЦЕНТ НА ЗАЯВЛЕНИЯТА ЗА ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ПЛАТЕЖНИ СМЕТКИ, ПО КОИТО Е БИЛ ПОЛУЧЕН ОТКАЗ 7

5. БРОЙ НА КРЕДИТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ПРЕДЛАГАЩИ ПЛАТЕЖНИ СМЕТКИ ЗА ОСНОВНИ ОПЕРАЦИИ, БРОЙ НА ОТКРИТИТЕ ТАКИВА СМЕТКИ И ПРОЦЕНТ НА ОТКАЗАНИТЕ ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА ОТКРИВАНЕ НА ПЛАТЕЖНА СМЕТКА ЗА ОСНОВНИ ОПЕРАЦИИ 11

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ 14

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Директивата за платежните сметки (ДПС) е в сила от септември 2014 г. Държавите членки приемат и публикуват законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за привеждане в съответствие с ДПС, до 18 септември 2016 г. Съгласно член 27 от ДПС, Комисията трябва да изготви доклад, съдържащ следната информация:

1. Спазването от страна на доставчиците на платежни услуги на разпоредбите в членове 4, 5 и 6 от ДПС;
2. Спазването от страна на държавите членки на изискванията за осигуряване на уебсайтове за съпоставяне на такси в съответствие с член 7 от ДПС;
3. Броя на платежните сметки, които са били прехвърлени и процента на заявленията за прехвърляне на платежни сметки, по които е бил получен отказ;
4. Броя на кредитните институции, предлагащи платежни сметки за основни операции, броя на откритите такива сметки и процента на заявленията за откриване на платежни сметки за основни операции, по които е бил получен отказ.

Както е посочено в член 27, докладът се основава единствено на данни, предоставени от държавите членки. Съществуват обаче някои пропуски в тези данни (напр. когато информацията не е била налична в дадена държава членка). Възможно е също така използваните методологии и източниците за събиране на данни да се различават между държавите членки, което да затрудни съпоставянето и оценката.

Това е вторият доклад, изготвен въз основа на член 27 от ДПС, като той обхваща информация, отнасяща се за 2022 г. и 2023 г.[1] Докладът се основава на въпросник, който е бил обсъден и съгласуван с представители на правителствата на 27-те държави — членки на ЕС.

2. СПАЗВАНЕ ОТ СТРАНА НА ДОСТАВЧИЦИТЕ НА ПЛАТЕЖНИ УСЛУГИ НА РАЗПОРЕДБИТЕ В ЧЛЕНОВЕ 4, 5 И 6

В глава II от ДПС се въвеждат правила, с които се гарантира, че доставчиците на платежни услуги предоставят ясна и прозрачна информация относно таксите, свързани с платежни сметки. Както е посочено в съображенията към ДПС, нейните две основни цели са: i) да се засили вътрешният пазар за банкиране на дребно; и ii) да се даде възможност на потребителите ефективно да сравняват оферти и да правят информиран избор.

Първата стъпка към постигането на тези цели е въвеждането на стандартизирана терминология, както е предвидено в член 3 от ДПС. За целта на държавите членки се предоставя списък на най-представителните услуги, свързани с платежна сметка, за които се събират такси, изготвен въз основа на последователен и всеобхватен подход.

[1] Докладът съдържа също актуализирани/пълни данни за 2021 г., изискани и от държавите членки, които към момента на първия доклад все още не разполагаха с такава информация.

Тази стандартизирана терминология е установена в делегиран регламент[2]. Тя също така служи като основа за последващите членове от глава II, тъй като доставчиците на платежни услуги са длъжни да използват утвърдените термини, за да спазят останалите разпоредби в главата.

В съответствие с член 27 от ДПС държавите членки предоставят следната информация по членове 4, 5 и 6 относно степента на спазване от страна на доставчиците на платежни услуги.

а) Член 4: Документ с информация за таксите и речник

В член 4 се посочва, че доставчиците на платежни услуги трябва да предоставят на потребителите документ с информация за таксите своевременно преди сключването на договор за платежна сметка. Документът трябва да бъде предоставен на хартиен или на друг дълготраен носител и да съдържа стандартизираните термини и съответните такси за всяка услуга, предлагана от доставчика. Представянето на документа с информация за таксите се подчинява на конкретни правила, определени в регламент за изпълнение[3]. Освен това доставчиците на платежни услуги трябва да предоставят речник със стандартизираните термини и техните определения и да гарантират, че както документът с информация за таксите, така и речникът са леснодостъпни за потребителите по всяко време, безплатно и в различни формати — включително в електронна форма на техните уебсайтове и на място в техните помещения, както и на хартиен или друг дълготраен носител по искане на потребителя.

По отношение на своевременното предоставяне на документа с информация за таксите на потребителите, както е предвидено в **член 4, параграф 1, данните показват общо спазване от страна на доставчиците на платежни услуги**. До това заключение се стига въз основа на проведени проучвания, инспекции или други форми на проверка и анализи (напр. BE, CZ, DE, ES, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, PL, PT, RO, SI)[4], но и предвид много ниския брой жалби или липса на други индикации за неспазване от страна на доставчиците (напр. AT, BG, CY, DK, EE, EL, ES, FI, LT, NL, SE, SK). Като цяло, тези констатации сочат, че доставчиците спазват изискванията. Документите с информация за таксите освен това се представят на потребителите в различни формати — както физически в клоновете, така и в цифров вид на уебсайтовете. В тази връзка Нидерландия отбелязва, че въпреки че документите са налични онлайн, понякога са трудни за намиране от страна на потребителите. Франция посочва скорошен случай, при който кредитна институция е предоставяла ценова информация чрез QR код, като счита такъв подход в съответствие с изискванията, ако връзката води към дълготраен носител, който може да бъде изтеглен, отпечатан или запазен, и ако информацията е достъпна по искане на потребителя.

---

[2] Делегиран регламент (ЕС) 2018/32 на Комисията от 28 септември 2017 г. за допълване на Директива 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно регулаторните технически стандарти за стандартизираната на равнището на Съюза терминология за най-представителните услуги, свързани с платежна сметка, C/2017/6451, ОВ L 6, 11.1.2018 г., стр. 3.

[3] Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/34 на Комисията от 28 септември 2017 г. за определяне на техническите стандарти за изпълнение относно стандартизирания формат на представяне на документа с информация за таксите и неговия общ символ съгласно Директива 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, C/2017/6456, ОВ L 6, 11.1.2018 г., стр. 37.

[4] Кодове на държавите, използвани в този доклад: AT (Австрия), BE (Белгия), BG (България), CY (Кипър), CZ (Чехия), DE (Германия), DK (Дания), EE (Естония), EL (Гърция), ES (Испания), FI (Финландия), FR (Франция), HR (Хърватия), HU (Унгария), IE (Ирландия), IT (Италия), LT (Литва), LU (Люксембург), LV (Латвия), MT (Малта), NL (Нидерландия), PL (Полша), PT (Португалия), RO (Румъния), SE (Швеция), SI (Словения), SK (Словакия).

По отношение на изискването доставчиците на платежни услуги да предоставят речник със стандартизирани термини, както е посочено в **член 4, параграф 4, данните отново показват общо спазване от страна на доставчиците**. До това заключение се стига въз основа на проучвания, инспекции или други форми на проверка и анализи (напр. BE, BG, CZ, DE, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, PL, PT, RO, SI), но и предвид много ниския брой жалби или липса на други индикации за неспазване от страна на доставчиците (напр. AT, CY, DK, EL, ES, FI, LT, NL, SE, SK). Като цяло, тези констатации сочат, че доставчиците спазват изискванията.

Що се отнася до изискването документът с информация за таксите и речникът да бъдат на разположение на потребителите (и на лица, които не са потребители) по всяко време на уебсайта и в помещенията на доставчика, съгласно изискванията на **член 4, параграф 5, данните сочат общо спазване от страна на доставчиците на платежни услуги.** До това заключение се стига отново въз основа на проучвания, инспекции или други форми на проверка и анализи (напр. BE, BG, CZ, DE, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, PL, PT, RO, SI), но и предвид много ниския брой жалби или липса на други индикации за неспазване от страна на доставчиците (напр. AT, CY, DK, EL, ES, FI, LT, NL, SE, SK). Като цяло, тези констатации сочат, че доставчиците спазват изискванията.

В ограничен брой случаи са установени отклонения, свързани с използването на нестандартизирани термини или с предоставянето на документа с информация за таксите и речника. На съответните доставчици са дадени указания да отстранят установените проблеми чрез подходящи коригиращи действия, но не са налагани санкции, тъй като доставчиците са предприели действия за осигуряване на спазването на изискванията (напр. ES, IT, PT). Във Франция едно дружество, което не е предоставяло документа с информация за таксите, е получило разпореждане да спази изискването след многократни случаи на неспазване. Почти **всички държави членки** обаче съобщават, че **не са предприемани правоприлагащи мерки във връзка** с **нарушения на член 4**.

Повечето държави членки посочват, че вредите за потребителите са намалели в резултат на изискванията, предвидени в член 4. Редица държави членки обаче отбелязват, че наличните данни не позволяват да се направи категорична оценка по този въпрос.

б) Член 5: Отчет за таксите

В член 5 от ДПС се урежда отчетът за таксите. Отчетът трябва да съдържа подробна разбивка на всички такси, начислени за услуги, свързани с платежна сметка. С цел осигуряване на последователност и яснота, Европейската комисия приема регламент за изпълнение[5], с който се стандартизира формáта на представяне на отчета за таксите и се въвежда общ символ. С това задължение се цели насърчаване на прозрачност и подпомагане на потребителите по-добре да разбират таксите, свързани с техните платежни сметки.

По отношение на задължението най-малко веднъж годишно и безплатно да се предоставя отчет за всички начислени такси, **съгласно предвиденото в член 5, данните сочат общо спазване от страна на доставчиците на платежни услуги**. До това заключение се стига въз основа на проучвания, инспекции или други форми на проверка и анализи (напр. CZ,

[5] Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/33 на Комисията от 28 септември 2017 г. за определяне на техническите стандарти за изпълнение относно стандартизирания формат на представяне на отчета за таксите и неговия общ символ съгласно Директива 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, C/2017/6453, ОВ L 6, 11.1.2018 г., стр. 26.

DE, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, PL, PT, SI), но и предвид липсата на жалби или на други индикации за неспазване от страна на доставчиците (напр. AT, BE, BG, CY, EL, ES, FI, LT, PL, RO, SE, SK). Като цяло, тези констатации сочат, че доставчиците спазват изискванията.

В ограничен брой случаи са установени пропуски, които — напр. в Унгария и Португалия, са свързани със спазването на информационните изисквания на отчета. В Италия също са установени някои пропуски, свързани с неправилното категоризиране на продукти извън обхвата на ДПС, както и с предоставянето на отчета за таксите по-рядко от изискваното. Тези пропуски налагат намеса от страна на компетентните органи с цел осигуряване на съответствие (напр. HU, IT). Почти **всички държави членки** обаче съобщават, че **не са предприемани правоприлагащи мерки във връзка с нарушения на член 5**.

Повечето държави членки посочват, че вредите за потребителите са намалели в резултат на изискванията, предвидени в член 5. Редица държави членки обаче отбелязват, че наличните данни не позволяват да се направи категорична оценка по този въпрос.

в) Член 6: Информация за потребителите

В член 6 от ДПС се въвежда изискваме към доставчиците на платежни услуги да използват стандартизираните термини в своята договорна, търговска и маркетингова информация, предназначена за потребителите. Това означава, че трябва да се използва последователен и ясен език, който да помага на потребителите да разбират услугите и таксите, свързани с техните платежни сметки. Макар че доставчиците на платежни услуги могат да използват търговски марки в документа с информация за таксите и в отчета за таксите, тези търговски марки могат да се използват единствено като вторично обозначение на съответните услуги.

По отношение на задължението за включване на стандартизирани термини в договорната, търговската и маркетинговата информация, както е предвидено в **член 6, параграф 1, данните сочат общо спазване от страна на доставчиците на платежни услуги.** До това заключение се стига въз основа на проучвания, инспекции или други форми на проверка (напр. BE, CZ, DE, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, PL, PT, RO), но и предвид липсата на жалби или на други индикации за неспазване от страна на доставчиците (напр. AT, CY, BG, DK, EE, EL, ES, FI, LT, NL, SE, SI, SK). Данните сочат, че като цяло доставчиците спазват изискванията.

По отношение на това колко често доставчиците на платежни услуги **включват своите търговски марки в документа с информация за таксите и в отчета за таксите, общото наблюдение е, че доставчиците често използват търговските си марки.** Редица държави членки посочват, че не разполагат с достатъчно данни, за да оценят този въпрос.

Що се отнася до предприемането на правоприлагащи мерки във връзка с **нарушения на член 6, почти всички държави членки съобщават, че не са предприети такива действия**. Португалия отбелязва, че между 2022 г. и 2023 г. са установени три нарушения, последвани от предупреждения за спазване на изискванията. Въпреки това не са предприети допълнителни правоприлагащи мерки. Въз основа на проучване, проведено през 2022 г., Франция посочва, че един доставчик на платежни услуги не е

включил цялата изисквана информация, но след издадено разпореждане дружеството е изпълнило задължението си по член 6 от ДПС.

Повечето държави членки посочват, че вредите за потребителите са намалели в резултат на изискванията, предвидени в член 6. Няколко държави членки обаче отбелязват, че наличните данни не са достатъчни, за да се направи категорична оценка на този въпрос, а редица други също посочват, че въздействието на член 6 вероятно е ограничено.

3. СПАЗВАНЕ ОТ СТРАНА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ НА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УЕБСАЙТОВЕ ЗА СЪПОСТАВЯНЕ НА ТАКСИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ЧЛЕН 7

По силата на член 7 от държавите членки се изисква да гарантират, че потребителите имат безплатен достъп до поне един уебсайт за съпоставяне на такси, начислявани от доставчиците на платежни услуги, най-малкото за услугите, включени в националния списък на най-представителните услуги, свързани с платежна сметка и подлежащи на такси. Там също се посочва, че уебсайтът за съпоставяне на такси може да бъде управляван от частен оператор или публичен орган, че е функционално независим, посочва собственика на уебсайта, определя ясни и обективни критерии, въз основа на които ще се извършва съпоставянето, използва прост и недвусмислен език, съдържа актуална информация, обхваща значителна част от пазара и осигурява ефективна процедура за докладване на неточна информация за публикуваните такси.

Почти всички държави членки[6] **разполагат с поне един действащ уебсайт за съпоставяне на такси**, съгласно изискванията на член 7. **Повечето държави членки възлагат отговорността по създаването и актуализирането на уебсайта на публичен орган**. В Ирландия, Полша и Испания съществуват няколко частни уебсайта наред с публичен такъв. В Дания и Чехия наличните уебсайтове се управляват от частни оператори. Във Финландия, Нидерландия и Швеция са ангажирани както публични, така и частни структури.

Хърватия посочва, че нейният уебсайт освен това прави разграничение между различни видове сметки, например основни сметки за потребители от уязвими групи. **Някои уебсайтове предоставят и информация за други продукти или други уебсайтове за съпоставяне, свързани с различни продукти**, които съществуват в съответната държава членка. Сред допълнителните продукти са кредитни карти, застраховки, ипотечни кредити, потребителски кредити и спестовни сметки. С изключение на някои частни уебсайтове в Чехия, никой от публично достъпните уебсайтове за съпоставяне на таксите в държавите членки не предоставя персонализирани съвети на потребителите.

Като цяло уебсайтовете за съпоставяне на такси изглежда се актуализират редовно. Освен това няколко държави членки подчертават, че изискват от доставчиците да

[6] В Германия от януари 2025 г. е достъпен нов уебсайт за съпоставяне на такси, предоставен от публичния орган BaFin. Предишният уебсайт за съпоставяне на такси, поддържан от частен доставчик, не е отговарял на изискванията на ДПС съгласно решение на германски съд. Основната причина за това е била недостатъчно покритие на пазара. Освен това информацията на уебсайта не винаги е била актуална, тъй като банките не са били задължени да докладват своите данни към доставчика. Ето защо банките вече са длъжни да предоставят непрекъснато съответните данни на BaFin. Въпреки че някои частни уебсайтове за съпоставяне на такси са достъпни онлайн от няколко години, Италия все още е в процес на разработване на уебсайт, който да отговаря на изискванията на член 7 от ДПС.

уведомяват операторите на уебсайтовете при всяка промяна — преди или най-късно в момента на влизане в сила на новите условия (напр. BG, DE, ES, HR, HU, LT, MT, LV, PL, PT, RO, SI, SK).

Само няколко държави членки съобщават, че е бил задействан механизмът за докладване за неправилна информация относно публикуваните такси (напр. BE, BG, EL, FI, FR, LU, MT), като обикновено са били необходими само незначителни корекции. **Това като цяло сочи, че на уебсайтовете за съпоставяне на такси се публикува вярна информация.** По отношение на коригирането на грешки Франция отбеляза, че прилага автоматизиран процес за верифициране, който извършва проверки за качеството на публикуваната на уебсайтовете информация още на етапа на нейното въвеждане. Малта също подчертава, че компетентният ѝ орган преглежда всички промени преди публикуването им на уебсайта за съпоставяне на такси, за да предотврати разпространение на невярна информация.

Редица държави членки стартират също специализирани кампании за повишаване на осведомеността чрез различни комуникационни канали, като телевизия, радио и социални медии (напр. BE, DE, EE, HR, IE, PT). В допълнение няколко други държави членки разпространяват относима информация чрез публични уебсайтове, прессъобщения и доклади (напр. BG, ES, FI, LV, NL, PL, SE, SI). Освен това Австрия и Унгария посочват, че доставчиците на платежни услуги трябва да информират потребителите за наличието на уебсайта за съпоставяне на такси.

Само няколко държави членки предприемат специфични оценки на своите уебсайтове или планират такива в бъдеще. Например през 2020 г. е извършена оценка на нидерландския уебсайт за съпоставяне на такси, включително чрез въпросници, насочени към потребители и доставчици на платежни услуги. Въз основа на резултатите от оценката е добавена ясна информация за датата на последна актуализация на уебсайта. Уебсайтът на Люксембург е прегледан през 2023 г. и е направен по-удобен и ориентиран към нуждите на потребителя. Въпреки че Испания не е извършила широкообхватна оценка, редица доказателства сочат, че потребителите изпитват затруднения при използването и че информацията не винаги е напълно актуална спрямо текущите потребителски предпочитания. Затова Испания в момента преразглежда уебсайта си. Малта споменава, че периодично извършва мониторинг на посещаемостта и оценка на ефективността на уебсайта за съпоставяне на такси. Румъния ще изпълнява проект, съфинансиран от Европейския социален фонд. Той цели намаляване на административната тежест за гражданите и бизнеса в областта на защитата на потребителите, което включва подобряване на уебсайта за съпоставяне на такси, така че да бъде по-удобен за потребителите.

4. БРОЙ НА ПЛАТЕЖНИТЕ СМЕТКИ, КОИТО СА БИЛИ ПРЕХВЪРЛЕНИ, И ПРОЦЕНТ НА ЗАЯВЛЕНИЯТА ЗА ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ПЛАТЕЖНИ СМЕТКИ, ПО КОИТО Е БИЛ ПОЛУЧЕН ОТКАЗ

а) Платежни сметки, които са били прехвърлени

ДПС установява бърза процедура за потребители, които желаят да прехвърлят сметката си от една банка в друга в рамките на една и съща държава членка.

В таблица 1 е виден броят на платежните сметки, които са били прехвърлени между 2016 г. и 2023 г. Не цялата информация е налична във всички държави членки и в

таблицата има определени пропуски в данните. Поради късното транспониране в някои държави членки е възможно услугата по прехвърляне на сметка да не е била налична през 2016 г. или 2017 г. или за тези години да не са били събирани данни. Освен това в някои държави членки данните не винаги са събирани ежегодно.

Още повече че предоставените данни може да не са напълно съпоставими предвид различните методи за събиране на данни. Докато в някои държави членки кредитните институции са задължени да докладват периодично (или в отделни случаи), в други държави членки данните може да се събират доброволно или само от извадка от кредитни институции. В някои случаи данните, предоставени от държавите членки за 2016 г., могат да включват прехвърляния, извършени в месеците преди влизането в сила на ДПС (напр. в случаи, когато в съответната държава членка вече е съществувала подобна услуга преди прилагането ДПС).

От началото на инициативата за събиране на данни, **17,6 милиона платежни сметки са били прехвърлени чрез услугата по прехвърляне**.

Таблица 1: *Брой прехвърляния годишно*

Държава	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	Общ брой прехвърляния
Белгия	0	37,873	69,868	68,504	71,149	78,739	64,646	74,763	465,542
България	0	3	0	2	2	0	0	0	7
Чехия		61,418	74,458	89,412	75,107	75,477	97,963	59,896	533,731
Дания	184,674	189,643	188,204	190,402	199,334	205,582	180,721	182,611	1,521,171
Германия		755,000		467,549		482,131	467,783	493,394	2,665,857
Естония		179		362				75	616
Ирландия	1,421	5,221	4,440	6,668	2,369	5,746	25,877	2,039	53,781
Гърция						2,499	3,069	2,822	8,390
Испания			177	2,928	24,903	49,337	70,479	70,486	218,310
Франция		1,106,000	1,214,000	1,361,000	1,251,000	1,387,425	1,566,097	1,243,861	9,129,383
Хърватия		70	2,026	3,943	1,676	2,766	2,128	2,191	14,800
Италия	54,276	96,628	129,740	148,653	150,956	181,613	159,671	181,561	1,103,098
Кипър		0	0	3	6	6	3	1	19
Латвия		0	0	66	32	103	86	44	331
Литва		274	259	1,334	944	900	1,008	877	5,596
Люксембург		251	477	477	519	507	377	235	2,843
Унгария	22	1,616	1,069	1,386	2,332	2,032	2,234	5,648	16,339
Малта				0	0	0	0	0	0
Нидерландия	77,473	67,345	90,798	60,529	51,376	36,731	39,452	38,959	462,663
Австрия		127,465	97,364	119,097	110,259	97,911	92,767	87,024	731,887
Полша	32,168	34,206	34,206	49,824	22,674	9,552	11,638	18,667	212,935
Португалия			22	12	40	45	38	52	209
Румъния			42	56		148	162	7	415
Словения		3,114	8,215	10,777	10,502	11,445	8,575	7,470	60,098
Словакия	9,606	10,896	5,436	56,508	31,659	53,126	41,376	34,235	242,842
Финландия		23,045	41,277	27,264	25,067	18,824	27,028	22,158	184,663
Швеция									
Общо	359,640	2,520,247	1,962,078	2,666,756	2,031,906	2,702,645	2,863,178	2,529,076	**17,635,526**

С оглед на пропуските в данните и липсата на напълно съпоставими данни[7], е трудно да се направят ясни изводи относно степента на използване на услугата по прехвърляне на сметки или да се идентифицира ясна тенденция във времевия хоризонт. Все пак могат да се отбележат значителни различия. Докато в някои държави членки са извършени значителен брой прехвърляния, в други броят им изглежда много нисък. Особено внимание заслужава високото ниво на прехвърляния във Франция (1,2 милиона през 2023 г. при 1,5 милиона през 2022 г.), където процесът е добре утвърден.

[7] Например определени данни включват всички видове сметки, не само платежни сметки.

Предвид отговорите на държавите членки, ниският брой прехвърляния в някои други държави членки може да се обясни с редица фактори. Сред тях са i) липса на осведоменост относно услуги за прехвърляне; ii) липса на търсене (поради минимални разлики между платежните сметки и използването на множество сметки при различни доставчици); iii) отрицателни нагласи с оглед трудността на процеса; iv) пасивност; v) затруднения при идентифициране на по-изгодни алтернативи; или vi) кредитни инструменти или други обвързани услуги с финансова институция, които трудно могат да бъдат прехвърлени; и vii) неудобство, свързано с промяната на IBAN номер. Някои държави членки предприемат действия за допълнително улесняване на процеса по прехвърляне на сметки[8]. Ниската степен на използване на услугата по прехвърляне в някои държави членки може да изисква допълнителна оценка и обсъждане.

б) Брой (и процент) на заявленията за прехвърляне на платежна сметка, които са получили отказ

В таблица 2 е виден броят на заявленията за прехвърляне на сметки, които са получили отказ, за периода 2016—2023 г. Съотношенията са изчислени чрез деление на броя на отказаните заявления за прехвърляне на общия брой подадени заявления[9]. Информацията е непълна, тъй като в някои държави членки не се събират данни за заявления, по които е получен отказ. Освен това предоставените данни може да не са напълно съпоставими предвид различните методи за събиране на данни.

[8] В Португалия например са предприети действия за справяне с опасенията относно ниския брой прехвърляния на сметки. Централната банка на Португалия е предоставила насоки под формата на циркулярно писмо, в което се посочва, че доставчиците на платежни услуги: i) трябва да предоставят формуляр за прехвърляне на сметка; ii) следва да предлагат прехвърляне на сметка чрез цифрови канали, когато откриването на платежна сметка също е възможно по този начин; iii) трябва да информират потребителите за причините за отказа за прехвърляне на сметка; iv) трябва да предоставят формуляри с информация за новата сметка, които потребителите могат да представят на своите кредитори и/или длъжници, когато изберат сами да извършат тази дейност (вместо това да се направи от доставчика на платежни услуги); v) трябва да публикуват информация относно прехвърлянето на платежни сметки на своите уебсайтове; и vi) трябва да предоставят на своя персонал знанията, свързани с услугата по прехвърляне.

[9] (Брой откази) / (Брой откази + брой прехвърляния).

Таблица 2: *Брой и процент на заявленията за прехвърляне, по които е получен отказ*

Държава	2016 г.	%	2017 г.	%	2018 г.	%	2019 г.	%	2020 г.	%	2021 г.	%	2022 г.	%	2023 г.	%
Белгия									5,857	7.6%	7,308	8.5%	6,493	9.1%	9,890	11.7%
България																
Чехия			3,956	6.1%	3,675	4.7%	5,956	6.2%	5,709	7.1%	4,394	5.5%	5,050	4.9%	5,063	7.8%
Дания															0	
Германия			9,500	1.2%			9,309	2.0%			20,927	4.2%	26,139	5.3%	32,458	6.2%
Естония																
Ирландия													4,490	14.8%	770	27.4%
Гърция											2	0.1%	0		0	
Испания					202	53.3%	1,786	37.9%	24,677	49.8%	20,590	29.4%	24,943	26.1%	19,442	21.6%
Франция							35,386	2.5%	40,032	3.1%	39,264	2.8%	51,681	3.2%	46,023	3.6%
Хърватия			6	7.9%	147	6.8%	287	6.8%	89	5.0%	132	4.6%	85	3.8%	79	3.5%
Италия	8,901	14.1%	11,045	10.3%	19,446	13.0%	17,980	10.8%	18,052	10.7%	22,421	11.0%	18,001	10.1%	21,767	10.7%
Кипър																
Латвия							6	8.3%	3	8.6%	7	6.4%	2	2.3%	2	4.3%
Литва											0		0		0	
Люксембург			1	0.4%	2	0.4%	3	0.6%	3	0.6%	2	0.4%	0	0.0%	0	
Унгария	3	0.12	494	23.4%	304	22.1%	359	20.6%	406	14.8%	374	15.5%	549	19.7%	2,049	26.6%
Малта											0		0		0	
Нидерландия			11,227	14.3%	11,704	11.4%	9,058	13.0%	4,681	8.4%	3,597	8.9%	3,549	8.3%	4,327	10.0%
Австрия			53	0.0%	82	0.1%	174	0.1%	97	0.1%	54	0.1%	51	0.1%	46	0.1%
Полша							201	0.4%	3,786	14.3%	3,986	29.4%	4,077	25.9%	7,631	29.0%
Португалия					4	15.4%	9	42.9%	5	11.1%	6	11.8%	5	11.6%	3	5.5%
Румъния					27	39.1%	12	17.6%			61	29.2%	7	4.1%	41	85.4%
Словения											40	0.3%	59	0.7%	29	0.4%
Словакия	760	7.3%	773	6.6%	349	6.0%	4,727	7.7%	2,631	7.7%	4,930	8.5%	4,516	9.8%	3,819	10.0%
Финландия			104	0.4%	31	0.1%	15	0.1%	13	0.1%	14	0.1%	22	0.1%	15	0.1%
Швеция																
Общо	9,664	2.6%	37,159	1.5%	35,973	1.8%	85,268	3.1%	106,041	5.0%	128,109	4.5%	149,719	5.0%	153,454	5.7%

Предвид пропуските в данните, както и различните методологии, е трудно да се направят категорични заключения. Въпреки това могат да се отбележат много съществени различия между държавите членки, както и да се посочат възможни обяснения, представени в отговорите на държавите членки на въпросника. Процентът на откази достига 85 % в Румъния (2023 г.), 49 % в Испания през 2020 г., 29 % в Полша (2023 г.), 27 % в Ирландия (2023 г.), 27 % в Унгария (2023 г.), докато в повечето други държави членки делът на заявленията, по които е получен отказ, е много по-нисък[10]. Държавите членки посочват няколко причини, поради които заявленията за прехвърляне на сметки получават отказ. Те включват i) грешки, свързани с формуляра за прехвърляне на сметка (липсваща, неправилна или непоследователна информация, недопустими видове сметки, нечетливи/липсващи подписи и др.); ii) непълна документация; iii) липса на сътрудничество между банките; iv) отрицателни салда по сметки; v) неспазване на конкретни срокове; или vi) оттегляне на заявлението от страна на потребителя.

[10] В Дания, по оценка на Датската банкова асоциация — Finance Denmark, няма отказани заявления за прехвърляне. Подобна е ситуацията и в Литва, където също се смята, че не са отказвани заявления за прехвърляне.

5. БРОЙ НА КРЕДИТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ПРЕДЛАГАЩИ ПЛАТЕЖНИ СМЕТКИ ЗА ОСНОВНИ ОПЕРАЦИИ, БРОЙ НА ОТКРИТИТЕ ТАКИВА СМЕТКИ И ПРОЦЕНТ НА ОТКАЗАНИТЕ ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА ОТКРИВАНЕ НА ПЛАТЕЖНА СМЕТКА ЗА ОСНОВНИ ОПЕРАЦИИ

а) Кредитни институции, предлагащи платежни сметки за основни операции (ПСОО)

В повечето държави членки всички кредитни институции, които предоставят стандартни платежни сметки, трябва да предлагат платежни сметки за основни операции(BE[11], BG, CZ, DK, DE, EE, IE, ES, FR, IT, LV, LT, HU, NL[12], AT, PL, PT, RO, SI, FI, SE). В други държави членки само част от кредитните институции — т.е. тези, които отговарят на специфични критерии, определени от отделните държави членки — са задължени да предлагат платежни сметки за основни операции. В тези случаи задължените кредитни институции обикновено обхващат значителен дял от пазара по отношение на броя на платежните сметки.

Таблица 3: *Държави членки, в които само определени кредитни институции предлагат ПСОО*

Държава	Специфични критерии на държавите членки за предлагане на ПСОО от кредитните институции	Общ брой на кредитните институции, задължени да предлагат платежна сметка за основни операции (в сравнение с общия брой кредитни институции, които предоставят платежни сметки), и техният пазарен дял
Гърция	Всички кредитни институции, които предоставят платежни услуги на потребители, с изключение на такива, които предлагат платежни сметки единствено с онлайн функционалности	
Хърватия	Кредитни институции, чиито активи надхвърлят 1,99 милиарда евро, са длъжни да предлагат ПСОО. Други кредитни институции могат да предлагат ПСОО	7 банки от 20 (с активи над 1,99 милиарда евро), представляващи 94 % от пазарния дял
Кипър	Всички кредитни институции, опериращи в Кипър, са длъжни да предлагат ПСОО, с изключение на 3 много малки местни банки	14 кредитни институции, представляващи пазарен дял от около 94 %
Люксембург	Кредитни институции с поне 25 клона в Люксембург и с най-малко 2,5 % гарантирани депозити са длъжни да предлагат ПСОО	5 кредитни институции, които взети заедно представляват по-голямата част от пазара

[11] 14 кредитни институции предлагат ПСОО към края на 2023 г. Техният пазарен дял възлиза на 95 % от потребителските платежни сметки.

[12] Повечето банки предлагат ПСОО като най-ограничената версия на своята стандартна платежна сметка: някои банки предлагат ПСОО като отделен продукт, различен от стандартна платежна сметка.

Държава	Специфични критерии на държавите членки за предлагане на ПСОО от кредитните институции	Общ брой на кредитните институции, задължени да предлагат платежна сметка за основни операции (в сравнение с общия брой кредитни институции, които предоставят платежни сметки), и техният пазарен дял
Малта	Кредитните институции с 5 или повече клона в Малта са длъжни да предлагат ПСОО	5 кредитни институции предлагат ПСОО с пазарен дял от 93,7 %
Словакия	Само онези кредитни институции, които предоставят на потребителите всички банкови услуги, свързани с платежна сметка за основни операции, като част от стопанската си дейност	10 кредитни институции

б) Брой на платежните сметки за основни операции (ПСОО)

Предоставената от държавите членки информация относно броя на ПСОО, изложена в таблица 4, е непълна за някои години. В някои държави членки кредитните институции не разграничават между стандартна платежна сметка и ПСОО, поради което не съществуват данни за ПСОО. По подобен начин информацията не винаги е съпоставима, тъй като методите за събиране на данни се различават. В някои държави членки само определени кредитни институции предлагат ПСОО като отделен продукт, докато други кредитни институции не разграничават между различните видове сметки. Поради това в тези държави данните обхващат само ПСОО, предлагани като отделен продукт.

Таблица 4: *Брой ПСОО, открити всяка година*

Държава	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	Общо
Белгия	1,545	1,248	1,867	9,224	9,442	12,771	42,672	32,083	110,852
България	76	615	309	335	527	337	208	2,157	4,564
Чехия		39,973	37,155	16,207	7,996	11,609	10,902	1,682	125,524
Дания						1,920	7,503	9,819	19,242
Германия			540,500	144,194		122,425	261,886	175,367	1,244,372
Естония		144,455		228,567			192,700	98,900	664,622
Ирландия	9,153	38,847	43,974	47,116	14,410	34,520	121,365	136,992	446,377
Гърция		198,258	286,141	223,640	189,090	387,149	428,824	521,461	2,234,563
Испания			7,645	13,831	18,775	18,399	27,265	17,143	103,058
Франция	55,979	60,093	55,979	51,668	36,056	34,594		26,052	320,421
Хърватия		47	106	175	140	186	5,112	2,649	8,415
Италия	10,994	14,304	12,450	12,512	11,251	12,447	14,913	19,211	108,082
Кипър		429		1,380	38,503	3,637	42,030	25,206	111,185
Латвия		142	131	66	85	169	3,663	809	5,065
Литва		26,000	7,600	7,100	7,600	7,246	7,364	5,366	68,276
Люксембург		119	32	24	17	15	39	33	279
Унгария						533	568	761	1,862
Малта			36	4,858	6,410	3,196	2,755	2,511	19,766
Нидерландия									
Австрия		6,877	4,668	3,545	3,323	4,809	6,884	7,028	37,134
Полша				5,774	7,262	14,125	23,066	23,752	73,979
Португали	12,736	11,992	17,201	47,587	30,073	25,935	42,432	41,265	229,221
Румъния			2,654	4,203		422,984	529,852	557,924	1,517,617
Словения		72	430	263	252	987	2,686	2,579	7,269
Словакия	1,309	797	872	741	555	535	509	487	5,805
Финланди	54,926	11,032	9,951	11,099	9,749	10,457	18,000	15,753	140,967
Швеция						486,108	445,853	228,135	1,160,096
Общо	**146,718**	**555,300**	**1,029,701**	**834,109**	**391,516**	**1,617,093**	**2,239,051**	**1,955,125**	

Предвид пропуските в данните и липсата на съпоставима информация, е трудно да се направят категорични заключения[13]. Няма налични данни за общия брой активни ПСОО към края на всяка година, тъй като тази информация не се изисква по член 27. Представената в таблица 4 информация сочи, че **значителен брой ПСОО са открити през разглеждания период, като през 2023 г. броят им достига почти 2 милиона**. Особено големият брой открити сметки в Румъния се обяснява с факта, че данните включват всички видове открити сметки и не са ограничени само до ПСОО. Подобна е и ситуацията в Гърция, където големият брой новооткрити сметки се дължи на това, че потребителите използват стандартни платежни сметки като ПСОО. Броят на новооткритите сметки във Франция, Италия[14] и Словакия е изключително нисък.

в) Брой (и процент) на заявленията за платежна сметка за основни операции, по които е получен отказ

[13] Например броят за Германия за 2018 г. представлява консолидирана стойност за периода 2016—2018 г., а в някои държави членки няма налични данни за всички години.

[14] В Италия се счита, че задължението за предлагане на „основна сметка“ е изпълнено, ако ДПУ предлага ПСОО като отделен продукт, или ако предлага „стандартна“ платежна сметка, която е безплатна поне що се касае до услугите и броя на операциите, включени в ПСОО. В този втори случай преддоговорната информация за сметката следва изрично да посочва, че тя замества „основната сметка“.

.

Данните за броя на заявленията за ПСОО, по които е поучен отказ, са събрани от държавите членки (таблица 5). Съотношенията са изчислени, като е взет предвид общият брой заявления, който включва както броя на откритите ПСОО, така и броя на заявленията за ПСОО, по които е получен отказ[15].

Таблица 5: *Брой и процент на заявленията за ПСОО, по които е получен отказ*

Държава	2016 г.	%	2017 г.	%	2018 г.	%	2019 г.	%	2020 г.	%	2021 г.	%	2022 г.	%	2023 г.	%
Белгия	3	0.2%	0	0.0%	0		2	0.0%	6	0.1%	17	0.1%	10	0.0%	0	
България	0		0	0.0%	0		0		0		0		0		40	1.8%
Чехия			6	0.0%	26	0.1%	45	0.3%	129	1.6%	42	0.4%	53	0.5%	73	4.2%
Дания																
Германия					14,600	2.6%	5,158	3.5%			5,325	4.2%	6,545	2.4%	2,968	1.7%
Естония													2,437	1.2%	1,917	1.9%
Ирландия	23	0.3%	17	0.0%	25	0.1%	5	0.0%	2	0.0%	2	0.0%	7,249	5.6%	4,642	3.3%
Гърция			0		0		143	0.1%	2,870	1.5%	1,718	0.4%	2,838	0.7%	230	0.0%
Испания					7	0.1%	986	6.7%	2,227	10.6%	2,175	10.6%	2,457	8.3%	3,426	16.7%
Франция	0		0		0		0		0		2,953	7.9%	4,331		4,636	15.1%
Хърватия			0		6	5.4%	0		2	1.4%	0		52	1.0%	63	2.3%
Италия	224	2.0%	171	1.2%	171	1.4%	237	1.9%	171	1.5%	230	1.8%	169	1.1%	209	1.1%
Кипър							103	6.9%	12	0.0%	68	1.8%	107	0.3%	91	0.4%
Латвия			13	8.4%	60	31.4%	118	64.1%	127	59.9%	22	11.5%	3	0.1%	6	0.7%
Литва			3	0.0%	6	0.1%	2		0		7	0.1%	38	0.5%	23	0.4%
Люксембург			1	0.8%	0		4	14.3%	0		1	6.3%	0		0	
Унгария																
Малта					0		117	2.4%	96	1.5%	68	2.1%	58	2.1%	36	1.4%
Нидерландия																
Австрия			131	1.9%	112	2.3%	80	2.2%	81	2.4%	217	4.3%	37	0.5%	34	0.5%
Полша							104	1.8%	176	2.4%	586	4.2%	858	3.7%	1,021	4.4%
Португалия	185	1.4%	150	1.2%	265	1.5%	581	1.2%	358	1.2%	315	1.2%	3,553	7.7%	2,379	5.5%
Румъния					2	0.1%	0				1,254	0.3%	1,465	0.3%	1,718	0.3%
Словения			21	22.6%	9	2.1%	12	4.4%	1	0.4%	9	0.9%	5	0.2%	48	1.8%
Словакия	4	0.3%	1	0.1%	0		1	0.1%	2	0.4%	0		0		1	0.2%
Финландия			36	0.3%	22	0.2%	2	0.0%	2	0.0%	3	0.0%	23	0.1%	43	0.3%
Швеция											1,042	0.2%	1,249	0.3%	941	0.4%
Общо	**439**	0.3%	**550**	**0.1%**	**15,311**	**1.5%**	**7,700**	**0.9%**	**6,262**	**1.6%**	**16,054**	**1.0%**	**33,537**	**1.5%**	**24,545**	**1.2%**

Данните не са налични за всички държави членки и може да не са напълно съпоставими. Поради това не могат да се направят категорични заключения. Въпреки това данните сочат, че **процентът на заявления за откриване на ПСОО, по които е получен отказ, обикновено е много нисък**.

Ситуацията в отделните държави членки се различава значително по отношение на причините за отказите. Въз основа на отговорите на въпросника, сред основните причини за отказ са: i) спазване на изискванията за борба с прането на пари и познаване на изискванията на потребителите; ii) потребителят вече притежава платежна сметка; iii) потребителят има негативна история с банката; iv) проблеми с документацията; или v) заявителят не е пребиваващ в ЕС.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящият доклад потвърждава, че основните мерки на ДПС, свързани с прозрачността и съпоставимостта, услугата по прехвърляне на сметки, както и правото на платежна сметка за основни операции, като цяло са в сила. Въпреки това разликите в методите за събиране на данни в държавите членки и наличието на съществени пропуски в данните затрудняват формулирането на категорични заключения относно степента на ползите, които въвеждането на ДПС е донесло на европейските потребители.

[15] Не са взети предвид възможните оттеглени заявления (поради липса на данни).

Отчитайки горепосочените ограничения, все пак могат да бъдат направени следните предварителни заключения:

- **Изискванията за информация и прозрачност** съгласно членове 4, 5 и 6 като цяло се спазват, което предполага общо намаляване на вредите за потребителите. Въпреки това, за да се направят категорични заключения относно положителното въздействие на тези разпоредби върху европейските потребители, би било необходимо по-обхватно и надеждно предоставяне на данни.

- **Уебсайтове за съпоставяне на такси** функционират пълноценно в почти всички държави членки. Няколко държави членки също провеждат кампании за повишаване на осведомеността и предоставят информация чрез различни комуникационни канали, които могат да играят ключова роля за повишаване на информираността на потребителите. Само малък брой държави членки оценяват или планират да оценят своите уебсайтове за съпоставяне на такси. Редовните оценки, включващи обратна връзка от потребители и доставчици на услуги, биха осигурили по-удобни за ползване интерфейси и по-относима и достъпна информация за потребителите.

- По отношение на **прехвърлянето на платежни сметки**, услугата по прехвърляне се използва от над 2,5 милиона потребители през 2023 г., в сравнение с 2,86 милиона през 2022 г. От 2016 г. насам са извършени общо 17,6 милиона прехвърляния на сметки. В някои държави членки услугата по прехвърляне се използва често, докато в други почти не се използва. Причините за подобни различия не са напълно ясни и може да изискват допълнително проучване. По неофициални сведения на държавите членки изглежда, че пасивността, липсата на осведоменост и търсене, възприеманата сложност (включително при разваляне на съществуващи обвързващи договори), лоялността на клиентите, липсата на очевидни ползи от прехвърлянето или неудобството от промяна на IBAN биха могли да играят роля.

- Налице са и значителни различия между държавите членки по отношение на **броя на заявленията за прехвърляне, по които е получен отказ.** Сред причините за отказ, посочени от държавите членки, са: i) грешки във формуляра за прехвърляне на сметка (липсваща или неточна информация, несъответстващи потребителски данни, недопустими видове сметки, неправилни формуляри, грешен IBAN, липсващи/нечетливи подписи); ii) прекалено кратки срокове; iii) непълна документация; iv) липса на сътрудничество между банките; v) отрицателни салда по сметки; vi) неспазване на конкретни срокове; или vii) оттегляна на заявлението от страна на потребителя.

- По отношение на **платежните сметки за основни операции (ПСОО)** все още съществуват пропуски в данните, като някои държави членки не предоставят информация за броя на новооткритите сметки. Комисията не разполага с данни за общия брой ПСОО към края на всяка година и затова не може да посочи колко лица притежават такива сметки. Съществуват значителни различия между държавите членки по отношение на **броя на новооткритите сметки**. Това може отчасти да се обясни с разлики в начина, по който банките предлагат подобни операции на своите клиенти. В някои случаи например не се прави разграничение между ПСОО и стандартни сметки, които включват основните операции на ПСОО. Същевременно липсват налични данни за общия брой платежни сметки за

основни операции в края на годината. От предоставената от държавите членки информация може да се проследи ежегодно нарастване, като през 2023 г. броят на новооткритите сметки достига почти 2 милиона.

- **Процентът на заявленията за откриване на ПСОО, по които е получен отказ**, също варира значително между държавите членки. Сред причините за отказ са съображения, свързани с прането на пари, това, че потребителят вече притежава друга платежна сметка, предишен негативен опит с банката, проблеми с документацията или ако лицето не пребивава в ЕС. Общо 24 545 отказа за откриване на основна платежна сметка са регистрирани през 2023 г., което представлява 1,2 % от общия брой открити основни платежни сметки.

Комисията ще предприеме последващи действия с оглед констатираното в доклада, включително във връзка с ниската степен на използване на услугата по прехвърляне на сметки или високите проценти на откази за ПСОО в някои държави членки. Тези въпроси ще бъдат обсъдени с държавите членки, като ще се проучи дали са необходими допълнителни действия, включително на ниво държава членка. Комисията също ще продължи да работи съвместно с държавите членки за осигуряване на по-надеждни и съпоставими данни в бъдеще.